

Biz orda görüşdük...

Əziz Aydin Heydərova

Biz orda görüşdük,
Aydın, biz orda, -
onda da beləydi, bu qədər həssas.
İşlərlə yanrıdı Aeropordta,
çöldə ağarrırdı dan yeri, az-az.

Heydər qayıdırıda haqqın gücünü,
Arxada qalmışdı Kreml üvəni.
Xilaskar galırı,
xalqın içində,
verib tufanlara öz həyatını.

Biz orda görüşdük,
Aydın, biz orda,
Şübhəli dəstələr neydi... "gozirdi".
Eynəkli gözlər də Aeropordta
gah elə, gah belə bərk tələsirdi.

Sen de, yadimdadı, qəsdəz-qəreszsiz,
gah sola baxırdın, gah sağa, Aydin.
Bizim dostluğumuz, sədəqətimiz
orda çəkilirdi
sinəgə, Aydin.

Səbirlə olsa da, zaman sərt idi,
cədvəli sırlıdı teyyarələrin.
Biz mülli ki paltarda ilk əsgəriyik
sənəgə qaydan
ulu öndərin.

Gəldiyi o yollar qorxu, hədəydi,
yalan da, bəhənətən bir cəhdəydi.
Deməyə gəldi haqqı - haqq üçün,
yaşamaq üçün yox,
yaşatmaq üçün.

Məramı başqaydı bu həqiqətin,
ona verməliydi onun yerini.
Tariixe,

tarixi bir şəxsiyyətin,
Aydın, orda sıxdıq biz əllərini.

Bilmirəm, neçədir dünyanın yaşı,
hənsi pillədədir bimiz yerimiz;
sənəyidin,
məniydim,
Cəlal qardaşı,

bir də Vahabzadə - xalq şairimiz.

Həyat çıxlarına şirin yuxudu,
biz orda görüşdük,
Aydın, biz orda.
Çəkdiyi adların üçü yoxuydu,
üçü, gəlməmişdi Aeroporta.

Aydın, seni sevən, məni duyan var,
Heyatda biz-bizlik, onlar da onlar.
Yaqın, sədəqətdən dərs oxuyurlar
adi çəkiləndə,
yoxa çıxınlar!?

Çinarlı

Dünən Ali Baş Komandan
ad verdi "Van" kəndinə,
dünən burda yaddan çıxan,
unudulan kəndinə.
Bu gün burda yol gözləyən
Azerbaiyancı kəndinə,
mübarekdi doğum günün,
gözün aydın, Çinarlı.

Bir millətin gülər üzü,
qadağayıdı bu kənddə,
"ata", sözü, "ana" sözü
qadağayıdı bu kənddə.
Vətən dedim, vətən özü
qadağayıdı bu kənddə,
Daşqalaq elədilər, son yaşadın, Çinarlı.



ƏdVZNESEH Mənim

Əkin yerin, biçin yerin qaldı başı-başına,
baş çəkməyo qoymadılar torpağına-daşına.
Qurban getdin burda hənsi
erməni əyyaşına? -
kəndim mənim!
Buydumu bu kənd həyatın, Çinarlı.

Anaların duası yerdə səsin, İlahi!
qaranquşlar yuvasına köç eysəsin, İlahi!
İşgalçımı - yer yarılsın, yera gərsin, İlahi!
tamaşana çağır gəlsin, dəstən-yadın, Çinarlı.

Cəmənlərə, çiçəklərə
xəbər verin bu gündən,
baxtına bir gün doğubdu
burda yerin, bu gündən.
Çinarlıda bayramıdə sözün-seirin bu gündən,
Gözün aydın, gözün aydın,
gözün aydın, Çinarlı.

Rəvayət

Deyirlər, Mərkəzdə bir yay günündə,
tədbir keçirilmiş şəhər sarayı.
Heydər nitq eleyir möclis öündə,
o da xatırlayıı,
bir isti yayı.
- Bizim tərəflərdə bir dağ çayı var,
isti yay günüydü, cıdmış bir qədər.
Gördüm, paltarımı uğurlayıılar,
kimlər, ermənilər...
orda dedilər.
Yerdən bir əl qalxdı,
- Canab, ayıbdı,
susdu hikkəsindən, böyüklu səsi.
- Orda ermənilər yaşamayıbdı,
mən da bir erməni nümayəndəsi!
- Həc nə istəmirəm mən indi sizdən,
Heydər unutmadı "haqq-hesabı".
- Çoxdan istəyirdim, öz dilinizdən,
eşidim, nəhayət,
bax, bu cavabı.

İskəndərin cavabı

Bir gün dincolırmış böyük İskəndər,
götürüb sarayda mücrü verirlər.
Daranın yığıldığı daş-qas, covahir,
alışb-yanırmış hamısı bir-bir.
Şah açıb ağızını o dəm mücrünün,
tökür ki, içinde no varsa, görşün.
Deyirlər, boşaldıñ onu sonacan,
daş-qasın yerinə no qoyacaqsan?
Hökmdar onlara bircə söz deyir:
- Homer, "İliada!"
və gülmüşsəyir.
Yan-yana dayanır şahlar elə bil,
sorusma, qədimdən bu dünya sirdi.
Əslində,
İskəndər Homero deyil,
Homer İskəndər qiyomat verirdi.

Millət öz sərvətini
niyə oddasın, "baba"!
Gorun çatdasın, "baba"!

Mavzoleyi dolaşdıq,
uzununa-enino.
Yetmiş il də Leninsiz,
sino döyüdük, Lenino.
Bilmədimmi, vaxt golər,
məktubun olə düşər.
Adın pis siyahıya,
başın əngələ düşər?!
Lenin "baba", can "baba"
ay Lenin - "Şeytan baba"!
Şeytana papiş tikən,
adam aldadən "baba"!
Tarix - tarix öündə
haqq verir, hesab verir.
Aldanan yox,
aldadan,

bax, belə cavab verir.
Nəydi bu soyqırımı,
Ağıl kəsərdimi heç?!
Üçrəngli bayraqına
and iç,
ey millət,
and iç!

Lenin "baba"

"Əziz yoldaş Şaumyan!
Biz sizin sərt və qətiyyətli siyasetinizə
heyrəni, çalışın bunu on ehtiyatlı
diplomatik ilə birləşdirin.
Kim birinci atəş açacaq, manası yoxdur.
Əsas odur ki, axşam saat 6-də 1918-ci ilin
martın 31-də Bakı döyüş meydانına
çəvriləcək. Transeylər qazın,
barrikadalar düzəldin, əsl döyüşlərə
hazırlaşın. Biz qalib gələcəyik".

(1918-ci ilin mart qırğınları ərafəsində,
martın 5-də V.I.Leninin Bakı Sovetinin
sədri S.Saumyanə göndərdiyi teleqramı)

("Azərbaycan Demokratik Respublikası"
kitabından. Bakı, 1992).

"Lenin baba, can baba..."
ay Lenin - şeytan baba!"
Şeytana papiş tikən,
adam aldadən baba!"

Bir qətl gecəsində
On-on iki min nəfər!
Kimi ləriyi? - fehlələr,
beşikdəki körpələr.

Ağsaqqallar, qocalar,

o analar, bacılar...

O cəkiqötürənlər,

o oraq gəzdirənlər,

o bayraq gəzdirənlər.

Evde bir ağsaqqalı,

qocası olmayınlar,

Anası olmayınlar,

bacısı olmayınlar.

Barrikadə qurdular,

müsəlmani qırdılar.

Bakıdan - bakınlı

silih təmizlədilər.

Qovluğu gizlətlədilər,

arxivdə saxladılar.

Yüz il sonra təzədən,

açıb varaqlaşdırılar.

Neydi bu dehşət, "baba"?

Ayıldı millet, "baba"!

Ay sənəlonet, "baba"!

Nuru Pasa golondo,

Türkiyədən köməyə, -

Onda yandır, - dedin,

Bakını ver küləyə!

Kimidiydi Qabrielyan,

göndərdin Moskvadan?

İlahi, nu qəder "yan"!

Alış "baba", yan "baba"!

Orda Lenin "babaydım",

burda Şaumyan ("...")!

Doqquz ölkə abidəsi

"...Rəfibəylilərin
doqquz ölkədə qəbri qalıb"

Akif Rəfibəyli

Danış, Akif, nəydi suçu?
Heç olmasa, indi danış
bir dilucu,
nəydi suçu?
Bu dərə ki, köhnələn deyil,
ölən bir də ölüən deyil!

Mən Gəncədə eşitmədim
buna bənzər bir söhbəti.
Sən dediyin - qədim Yunan
müsəbəti!

Sofoklun,
Evripidin faciəsi,
göz yaşdı, qışqırıqdı
hər səhnəsi.

Qəbir demə,
doqquz ölkə abidəsi!
Kimin canı yanastydı,
ağlayanın bu yasına? -
Onda xalqlar möşğulydu, -
əl calırdı,
həlo Eller atasına!

Cümhuriyət,
və Hüriyyət,
dəryada tek bir adaydı.
Sürgünlərde hallanırdı,
mürəkkəb bir
mübtədaydı.

"Gedər-gəlməz" dedikləri
bir də Nargin adasıdı.
İlahi, bu qəm karvanı,
harda sona
çatasıdır?!

O hansı yolaynıcıdı,
ya yolun
astanastydı!

Bu qədər zülüm, həqarət,
sonda,

sonda da bərəət.
Astarı üzündən baha,
Ümid yeno bir Allahə.

Yəni yaxşıdı, ya pisdi,
səhv də bizim sohfbimizdi.

Siz razi qalmayıdınız,
minnətər olmalydınız
ölənlərin evezinə,
taleyiñ bu "töhfsinə".

Bu ağrı, bu qəsd, bu qərəz!
Akif, necə oldu ki, bəs,
üstünüzdə bu adınız,

siz yenə unutmadınız:

bunca məhrəban olmağı,
insana həyan olmağı,
sədəqəti, ya ülfəti,
ya bu qədər ünsiyyəti,
bir de bu güzütətoğlu...
Görüm, yox olsun yoxluğunu!
Ayağın heç toxunmasın
daşa, Akif!
Həyata səualın başqa,
tərcüməyi-halın başqa,
özün başqa... yaşa, Akif.

Gedən gəlmir axı, bir də,
bu imtahan birdi, qızım.

İki sahil üz-üzədi,
hərəsi bir möcüzədi.
Çayın suyu bir kürədi,
dərya-filan birdi, qızım.

Mən burda, sən orda, Zeynəb,
gözümüz yollarda, Zeynəb!
Bir Nəriman, bir de Zeynəb
üryəyimiz birdi, qızım.

Mən sonuncu gülüşünü demirəm,
o sonuncu hayat eşqi noydi bos?
Sənin-monim orda əhval-ruhiyyəm,
eləydi ki,

söz ifadə eləməz.

Sənin zırək olmayıni deyirdi,
"Uluşanlı - ermənin içiyidi".
Qızıl medal almağını deyirdi,
deyirdi ki,
Teymurun öz güctüdü.

Varaq-varaq oxunurdu sinosi,
xatirələr dil açıldı səsində.
O yaşında insanda bu hovası,
nə özündə görmüşdüm mən,
nə səndə.

Görürdüm ki, hərdən gözü yaşarır,
hayat bir az qəribədi, - deyirdi.
Özü gedir,
səni mənə tapşırır,
şair, Teymur əmanəti, - deyirdi?!

Keçib-gedir ömrə bizdən gizlice,
bəlkə budur elə bu möcüzə də?!
O, xatirə danışındı, beləcə,
xatirəyə döndü

sonra,
özü də.

02.10.2020

Sən mənə zəng eləyənda

Gözüm yene varaqdaydı,
başım səsde-soraqdaydı,
Səsin bir az uzaqdaydı
sən mənə zəng eləyənde.

Fikirliydim, qayğılydım,
"İləsim" açıp-bağlayırdım,
səndən ötrü ağlayırdım
sən mənə zəng eləyənde.

Sorúsursan, pis deyiləm,
Mən burda sənsiz deyiləm.
Gördüm, kimsəsiz deyiləm
sən mənə zəng eləyənde.

Fikir eləmə

Təbrizli şairəmiz Tədəyyül Zeynəb
telefonla yeni yazdıqı şeirləri
mənə oxumuşdur.

Müəllif

Bir anam Təbrizdi, bir anam Bakı,
bir laylam Təbrizdi, bir laylam Bakı,
Zeynəbim Təbrizdi, Vüsəlem Bakı,
candan can ayrılmaz, fikir eləmə.

Əlifba ayırdı, sərhəd ayırdı,
orda şah, burda çor...
bu şərt ayırdı.
Bu dərəd birləşdirdi, bu dərəd ayırdı,
bu dərəd belə qalmaz, fikir eləmə.

Nə qədər bu tay var, o tay var, bu xalq
sərhəddən - sərhəddi haraylanacaq.
Millet bir-birinə qohum çıxacaq,
oxu, sinəndə saz, fikir eləmə.

"Türkmençay" külüyi ösdi, üzüdüm,
o tayda gül, bu tayda mən eşidim.
Mən tarixəm, sən mənim gönc yaşadım,
mən yazdım, sən de yaz, fikir eləmə.

Orda, Təbriz qızı, "Səni deyirlər",
səni deyə-deyə, məni deyirlər.
Səngərlərde deyiləni deyirlər,
qulaq as, qulaq as, fikir eləmə.

Səsəm bi Tayدادı, nəğməm o Tayda,
Danışb-gülerik gölləm, o Tayda.
Bir gün ucalacaq türbəm o tayda,
ax, Araz, ax, Araz, fikir eləmə.

Mənə "can" deyibəsən

Mən de sənə "can" deyirəm,
o can, bu can birdi, qızım.
Yüz desinlər o Tay, bu Tay
Azərbaycan birdi, qızım.

Pozan pozdu, yazan yazdı,
içim, cölüm etirazdı,
Ayran bizi Arazdı,
millətdə qan birdi, qızım.

Şəhriyari oxu bir də,
əyir bir də, toxu bir də.

Pandemiya

(Məktub)

Dünyani ölüm haqlayır,
qalani - Allah saxlayır.
İndi ağlayan ağlayır,
gülən gülür, sənə qurban.

Bu da belə bir həyatdır,
insan neccə amanatdır!
Evde qalan salamatdır,
çıxan - ölü, sənə qurban.

Nə özü var, nə bir səsi,
nə tüsəngi, nə gülləsi,
nə arxası, nə kimsəsi,
nə dil bilir, sənə qurban.

O vaxt sənsiz, bu vaxt sənsiz,
yaxın sənsiz, uzaq sənsiz.
Şair yaşamır ha sənsiz,
günü sayır, sənə qurban.

Budaq müəllim

(Akademik Budaq Budagovun xatırası)
Avstriyada yaşayan qələm dostum
Qaraxan Yaqubova

Müəllif

Haqqdan qulağıma tanış səs gelir,
bir an yorğun gelir, tengnəfəs gelir.
Adını çekirəm, sonu nəhs gelir,
dünya birtəhərmiş, Budaq müəllim.

Biz heyat deyirdik, demə yuxuymuş,
o bu gün varyımış, sabah yoxuymuş.
Sevinci neymış, kədəri buymuş,
Şorbeti zəhərmiş, Budaq müəllim.

Şəklimi qoyubsan, stolun üstə,
öz imzan üstədi, öz qolun üstə.
Dünya qorar tutub bir yolun üstə, -
gələn gedirimiş, Budaq müəllim.

Çağırsam, uzaqdı, səsim yetişməz,
yaram qaysaqlanar, amma bitişməz.
Hani dost gülüşün, o isti nəfəs? -
yaşamaq sırrıymış, Budaq müəllim.

Ruhunmu toxunub bu şeirin üstə? -
nə göyün altdayam, nə yerin üstə.
Dünen yağış yağış qəbirin üstə,
göy otlar göyərmış, Budaq müəllim.

2015

Son söhbət

(Qara Namazovun xatırası)
Qələm dostum Teymur Əhmədova

O yay günü, çay süfrəsi, o eyvan,
Qaragliñ gül-çiçəklə heyəti.
Mən biliyəm, çıxmayıbdı yadından
dostumuzun o sonuncu söhbəti.

Günəşlə oynayan qız

Xidmətçi bir qızə

Günəşlə oynayan qız,
günsəsi götürən qız,
dibçəklərərə gül əkib,
günəsi bitirən qız.
Günəsi paylayan qız,
Günəsi bu tərəfdən,
o tərəfə qoşan qız.
Günəşlə oynayan qız!
Yorulmasın o əller,
şüsələri silən qız,
Günəsi geyinən qız,
Günəşə çevrilən qız...

Dərdiş

Seyid Həmzə Nigaridən
nigaran qalmışdı vətən.
Dünyaya goldi yeniden,
nəvən oldu - bəbab, dərdiş,
böyükdu Yaradan, dərdiş.

Dedin "Quran" ayosunu,
Allah əsitsin səsini.
Seyidlərin türbəsinin
ziyarət eylədin, dərdiş,
nə niyyət eylədin, dərdiş?

Sən bir imamı nəvəsisiən,
bir nəsilin əvəzisini.
Bu eşqi, bu hovası sən,
Yaşat, dərdiş, yaşa, dərdiş,
yüzü aşa-aşa, dərdiş.

Xəbərsiz

- Bu qədər yanında gedib-gəlirəm,
bu qədər sözümüz, sırrımız olur.
Sənin söhbətindən mən zövq alıram,
insanıq,
dərdimiz-sörəmiz olur.

Bəzən yad xanıma "Tanrımlı!" deyirən,
"Həyatımlı!" deyirən, titrəyir səsin.
Tərif gəzleyirən sonra da məndən,
tərif elədiyin,
hardadı?

Desin.

Mənim xanım qədər, ya bir qız qədər
yanında xətrim yoxdu, görünmür.
Haqqında dediyin tərifli sözər
niyə sıralanıb
bir şeirə dönmür?!

- Bir dərvish deyib ki,
ey ulu Tanrı,
mənim içimdə də bir başqa "mən" var.
Bəlkə odur yazarın məsrələri,
bəlkə o şeiri də,
dedidirən var?!

Mən dost görmüşüm ki,
dosta əsirdi,
sözümüz olmayıb bizim də yersiz.
Mənim şairliyim, bəlkə o sirdi -
mən də xəbərsiz,
son də xəbərsiz.

Göydə - Gündəş Yerdə - Nəfəs

Nənəsindən məktub gətirən qızə

Ö bizim qızların on gözəliydi,
"nənə" çağırmağa telesma belə.
Onda oğlanların "çoxu" "dəliydi",
deyəsan,
biri də məniydim, elə.

Asta yeriyordı, sakit dinərdi,
Həyatda, bir nağıl əfsanəyi.
Dönbə kimi baxsa, o əriyordı,
baxmırı,
baxış - göz töhfəsiydi.

Hörüyü varıydı... gah bu ciyində,
gah da o ciyində titrərdi hərdən.
Saçını kəsdirən qızlar içinde,
o qızə, - nənə! -
deyərdik əhsən.

O da son yaşında bir tələbəydi,
arzuyla doluyordu qara gözəri.
Həyata, insana sualı soydi? -
nə özü biliirdi,
nə özgəlori.

Hər kisinin yanında xətri-hərməti,
susurdu qapalı bir məbəd kimi.
Müəllim - tələbə münasibəti,
ayırdı o vaxtdan,
bizi sədd kimi.

Evə salamımı çatdır sən mənim,
aç söyle, gizləmə, nə sırrın olsa.
Yəqin, istəyib ki, kömək eləyim,
burda,
imtahandən kəsirin olsa.

Sənə bir söz deyim, bilməsin nənən,
açma, hələ açma, özün bil öncə.
İndi gotiriyin bu məktubu mən,
o vaxt gözləyirdim,
əlli il öncə.

Həyadə hər annin bir vədəsi var,
dəmə, gəzleyirmiş o an məni də.
Deyirlər, baxtnı da tərəzisi var,
çəkəni də odur,
çəkiləni də.

Böyükdür, ucadır, uludur insan,
ürək istəyirse, hər yaşıda gəndə.
Allahım, bəlkə də bizi yaşadan
yerdə bir Nəfəsdi,
göydə Ginoşdi?!

Qədim İran şah
Sover dövrünün məşhur uşaq mahnısı